

Slovenski POROČEVALEC

INFORMACIJSKI VESTNIK OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA

Leto V. - številka 8.

25. marca 1944.

Čena 2 liri

RESNICA MORA ZMAGATI

Resnica o bivši jugoslov. vladi in njenem gledanju na domovino dolgo ni mogla na dan. Zunanji svet je še zdavnaj poznal junaška dela jugoslovanskih partizanov, jih občudoval in cenil, toda za predstavnico teh državi in vseh njih naporov je v zunanjem svetu veljala bivša jugoslovanska vlada v emigraciji. Okitila se je s pavjim perjem in si prillaščala vojaške uspehe jugoslovanskega narodno osvobodilnega gibanja. Prilpisovala jih je sebi enakemu "nepozabnemu junaku" braži Mihajloviču.

Resnica o "resnici" bivše jugoslovanske vlade je privrela na dan tudi v zunanjem svetu. Naši zavezniki so končno spoznali "značajnost" naše bivše vlade. Spoznali so, da je kljub vsem svojim spremembam ostala vedno ista. Sama vražna svojim narodom že pred prvim aprilom 1941. je ostala doslednosovražna njihovu osvobodilnemu gibanju ves čas do današnjega dne. Spoznali so, da je proti jugoslovanskim partizanom podpirala vse akcije, ki so jih dvignili njeni varovalci, kakršna je bil braža Mihajlovič v Srbiji ali Rupnik v Sloveniji. Spoznali so, da ni hotela imeti nikoli in še danes noče imeti ta vlada nobene borbe z okupatorji v Jugoslaviji, ker je nasprotno vedno podpirala in podpirala sodelovanje z okupatorji v borbi proti borcem za svobodo. Da, skušala je celo onemogočiti borbo istih borcev, ki so izven svoje domovine hoteli nadaljevati boj proti skupnemu sovražniku fašizmu. Bivša vlada je bila zato proti ustanovitvi samostojne jugoslovanske enote v Sovjetski zvezi, ki naj bi se borila ob strani sovjetskih čet proti zakletemu sovražniku slovenskih narodov hitlerizmu. Bivša vlada ne dovoli v inozemstvu bivajočim jugoslovancem, da bi se prišli boriti v NOV proti okupatorju, temveč pošilja take ljudi v koncentracijska taborišča. Tako se je namreč zgodilo z vojniki, mornarji in člani kraljeve garde v Kairu, ki so želeli iti v domovino in boriti se na strani Titovih čet proti okupatorju. Bivša vlada ni dovolila, da bi se jugoslovanski letalci borili proti Nemcem, še manj pa, da bi se oblikovala posebna jugoslovanska eskadrilja, ki naj bi pomagala borcem proti fašizmu doma. Brez uspeha so bili zlasti vsi napori tistih ljudi, ki so se v zunanjem svetu trudili, da bi posebno v Sovjetski zvezi oblikovali borbeno enotico jugoslovanskih državljancev za boj proti Nemcem. Pismo našega vojnega atašerja Miodraga Loziča v Moskvi je za to neizpodbiten dokaz.

Resnica čene izprosa in ne more ostati vedno prikrita. Če je mislila - bivša jugoslovanska vlada drugače, ji porajo pa izjave nekaterih diplomatskih zapisnikov Jugoslavije v zadnjem času povzročati najtežje ure. Vsi razkrivajo, da bivša vlada ni bila do jugoslovanskih borcih samo brezobzirna, temveč jih je celo zavestno izdajala tujcem, okupatorjem. Toda kljub vsem izdajalcem je zrastle in se razvilo narodno osvobodilno gibanje narodov Jugoslavije, ki je zašlo ves svet. "Partizana maršala Tita so edini ljudje v Jugoslaviji, ki se učinkovito bore proti Nemcem." Te besede, ki jih je izrekel predsednik britanske vlade G. W. Churchill, so za naš osvobodilni boj velike priznanje. Zraven pa je priznal tudi vsemu svetu, da so se povezali Mihajlovičevci z okupatorjem in skušali zadušiti dejavnost partizanov. Churchillove besede so besede odgovornega državnika. Ne bi jih izrekel če ne bi bil o njih resnično prepričan. V spoznanju resničnih dejstev je G. W. Churchill se sredi decembra odpoklical britanske odposlanstvo, ki je bilo doslej pri Mihajloviču. Za odpoklic in njegov govor v letalnem februarju, v katerem je izrekel našim osvobodilnim borcem priznanje, kakršnega se ni izrekel doslej še noben državnik, sta bila za bivšo jugoslovansko vlado usodna udarca. Če se je doslej v zunanjem svetu še kako držala, je v tem trenutku začela njena vrednost hitro ugašati. Resnica o njej je odjeknila v svetu.

Ve vomen glasnik teh sprememb so izjave naših izseljencev in demisijskih-diplomatskih zastopnikov Jugoslavije. "V prihodnih dogodkih bodo igrali (jugoslovanski) boreci za osvoboditev važno vlogo, kar bo imelo velik vpliv na nadaljni potek vojne," je izjavil znani Hrvat dr. Rudolf Pišanič. "Lider je izven OF, je izven slovenskega naroda," je zatrjeval bivši profesor ljubljanske univerze dr. Boris Furlan v londonskem radiu. Potrdil je, da uživata v najvišjih krogih britanskega javnega mnenja OF in NOV neopazne simpatije in občudovanje. Teden kasneje je izjavil: "To-t oboroženega odpora in upor ki ga je slovenskemu narodu pokazala OF, je edino pravilna, ki ustreza izročilom zgodovine in kategoričnemu imperativu sedanjosti." Če večji udarec je zadal bivši vladi znani uretnostni zgodovinar dr. Izidor Cankar, sedanji jugoslovanski poslanik v Kanadi, ki je spoznal, da bivša vlada nima več bodočnosti, in podal zato ostavko na poslaniško mesto. Izjavo, da se strinja z delovanjem jugoslovanske vlade v Kairu. Nekaj dni za njim sta odstopila v Moskvi jugoslovanski poslanik Stanoje Simić in ataše Miorag Jozić. V odstopnih pisnih sta razkrila izdajalsko delo bivše vlade in se stavila na razpolago maršalu Titu za delo v korist našega narodno osvobodilnega gibanja.

Plaz se je sprožil. Bivša jugoslovanska vlada ne more več predstavljati Jugoslavije v zunanjem svetu. Zgubila je moralne temelje. Resnica o njenih delih in našem osvobodilnem gibanju je privrčala na dan in nihče je več ne zaduši. Konec je potvarjanja dejstev in konec je laži o nas. Razkrilo se je brezumno izdajalstvo in bivanje jugoslovanske vlade. Nekoč je poštna borca za svobodo obmetavala s protidržavnimi elementi, danes je sama dejanska postala protidržavni element. Nič več ne more mistificirati zunanjega sveta, tudi ne naših zaveznikov. Švabobranci ne morejo več trpeti ljudi, da so povezani z Angleži in da so njihovi zavezniki, Churchillov govor je zašel njihove domišljiji sarni udarec. Puričeva vlada je tudi po britanskem mnenju nebo mogla več držati. Namesto nje raste Nacionalni Komitet Osvoboditve Jugoslavije kot predstavnik nove, prerojene Jugoslavije. Resnica, zaradi katere je pretoklo toliko krvi, končno zmaga tudi v zunanjem svetu.

Bregar.

LJUDSTVO SLAVI JUNAŠKO RDEČO VOJSKO

(Uvodni članek iz moskvske "Izvede")

Rdeča vojska dobiva zmago za zmago. Novi sijajni uspehi naših čet v Ukrajini napolnjujejo srca sovjetskih ljudi z veliko radostjo. Čete prve ukrajinske fronte pod poveljstvom maršala Žukova, čete druge ukrajinske fronte pod vodstvom maršala Konjeva in čete tretje ukrajinske fronte pod vodstvom generala Kalinovskega kažejo vzor vojne izvežbanosti in sijajno pripravljene h zmagi.

PROBOR GENERALA ŽUKOVA

Komaj se je poleglo gnenje topov, s katerimi je glavno mesto naše domovine Moskva pozdravilo odlične čete leningradske in baltičke fronte za osvoboditev Ruske Federativne Sovjetske Republike in kalininske pokrajine, že je zvedela naša sovjetska domovina za nove uspehe čet ukrajinske fronte, ki so podile našo obrambo v proskurovski in tarnopolski smeri. Sovražnikova fronta je prebita v širini 180 km. Prebijajoč se v globino nemške obrambe, so prispelle naše čete v najvažnejša prometna središča proskurovske pokrajine ter presekalale najvažnejšo prometno žilo na jugu. Poneč sovražnika v proskurovski in tarnopolski smeri, vodijo nove zmage naše čete k romunskim mejam. Čete maršala Žukova so tu razbile 12 naših divizij. Osvobodile so na stotine naselij Ukrajinske Federativne Sovjetske Republike ter povzročile sovražniku ogromne izgube na ljudeh in vojnih sredstvih. Sovražniku ni uspelo, da bi svoje sile zbral južno od Šepetovke, ko se je najh zrušil nov udarec.

PRODOR GENERALA KONJEVA

Z dnevnim poveljem vrhovnega poveljnika maršala Stalina je bila obveščena naša domovina o sijajnih zmagah čet druge ukrajinske fronte. Pod vodstvom maršala Konjeva so obnovila naše čete prodiranje prebile sovražnikovo fronto pri Umanu v globini 40 - 70 km in razširile prodor na 150 km. Sovjetske čete so zavzele Uman in važno železniško križišče Kristinovko. Nastatine sovjetskih naselij je bilo očiščenih Nemcev. V tej bitki so Nemci poleg deset tisoč mrtvih in tisočev ujetih izgubili ogromno vojnega materijala. Naše čete so zaplenile preko 500 tankov, med njimi 200 popolnoma nepoškodovanih tipa "Tiger" in "Panter", ter motoriziranih topov tipa "Ferdinand", okoli 600 poljskih topov raznih kalibrov in preko 12.000 tovornih avtomobilov.

Po načrtih Hitlerjevega poveljstva je umanovsko-kristinovska skupina igrala veliko vlogo s svojimi protinapadi vzhodno od Vinice in severno od Kristinovke ter Umana, kjer bi bila morala zadržati napredovanje naših čet proti jugu. Poleg te osnovne naloge pa je dobila tudi ukaz, rešiti obkoljene in razbite korsunske skupine. Zaradi smrtnih udarcev naših čet so se nemški načrti, da bi pridebili na čas in organizirali razbite skupine, izjalovili. Z drznimi manevri so naše čete pod najtežjimi pogoji spoznale odjuge in z močnimi ter nenačnimi udarci razbile umansko-kristinovske sovražne skupine, uničile ali ujele velik del sovražnikove žive sile ter zaplenile velikanski vojni plen.

NEMCI BEŽE

Duh Stalingrada straži med nemškimi četami. Nemci beže, da bi ušli novim obkolitvam. Od Pripjeta pa do spodnjega toka Dnjepra se hite srčita bitka za osvoboditev Ukrajine na desnem bregu Dnjepra. Sovjetske čete razbijajo sovražnikov odpor in potiskajo sovražnika k zapadnim mejam naše domovine; Naše ljudstvo proslavlja svojo, Rdečo armado. Vsi sovjetski ljudje od najmlajšega do najstarejšega poslušajo z velikim ponosom grmenje moskovskih topov ter razpravljajo o znagoslavnem napredovanju sovjetskih bojevnikov v Ukrajini. Vsa naša domovina se veseli osvoboditve Ukrajine na desnem bregu Dnjepra in množičnega izganjanja Nemcev s sovjetske zemlje.

PRODOR PREKO BUGA

Operacijsko poročalo sovjetskega obveščevalnega urada z dne 12. marca javlja o novih uspehih Rdeče vojske. Sovjetske čete so presekale železniško prego Proskurov-Gusjatin, s tem razpolocile nemško armado ter zavzele mesto Gajveron na Bugu. Rdeča vojska napreduje in osvobaja vedno nova in nova sovjetska mesta in vasi izpod jarma nemških osvajalcev. Napredovanje Rdeče vojske pomaga vse naše ljudstvo, ki daje vse za našo fronto in za zmago nad sovražnikom. Borci Rdeče armade, deležni pohval velikega Stalina za odlične vojne operacije, sene bodo prevzeli zaradi doseženih uspehov, marveč bodo še naprej izkazovali svoje vojaško mojstrstvo, ter izrabili vsa vojna sredstva, ki jim jih je dala naša domovina. Z umno vzporeditvijo ognja in manevra bodo razbili sovražnika ter ga gonili poč in dan klub poplavam in brozgi.

Slava naši zmagoviti vojski! Smrt nemškim osvajalcem!

SOVJETSKE ČETE SE BLIŽAJO ROMUNIJU

Na južnem delu vzhodne fronte v Ukrajini doživlja nemška armada prave črne tedne. Sovjetsko vojno povelništvo se drži teoretičnih načel svojega velikega stratega Frunzeja, da morajo bitki za izčrpanje slediti ofenzivni sunki, in to naglo drug za drugim. Vse od kursku pa do današnjih operacij v zapadni Ukrajini je izpolnjevalo sovjetsko vojno poveljstvo ta načela. Donikoli je zmago za zmago in Nemcem ni dajalo ne ure počitka. Hitler se je našel na pomladanske vremenske neugodnosti, na "odjugo", češ da takrat ne bo sovjetskih ofenziv. Računal je pri tem na razdobje od marca do maja in mislil, da bo takrat lahko skrajšal in konsolidiral vzhodno fronto in osvobodil na ta način večje število divizij za borbo proti zaveznikom na zapadu.

Kako se je zmotil! Sovjetsko poveljstvo je priredilo prav v tem času - ene največjih ofenziv in mu zadalo doslej najtežje poraze. Nemci niso mogli v zadostni meri opazovati premikanja in osredotočenj sovjetskih čet, ker nimajo ne razpolago dovolj izvidniških letal, oziroma morajo štiri petine svojih letal držati v Nemčiji za obrambo vojne industrije pred letalskimi napadi zaveznikov. Zaradi tega sovjetska letala popolnoma obvladajo zračni prostor nad sovjetsko-nemškim bojiščem.

OFENZIVA GENERALA MALINOVskega

Za ofenzivo generala Žukova proti Tarnopolu in Proskurovu je sledila ofenziva generala Malinovskega, poveljnika tretje ukrajinske fronte. Sovjetske čete so prekoračile jugozapadno od Irivega Roga, reko Ingulec. Na zapadnem delu so zlomile sovražno obrambo na 170 km široki fronti in prodrle 30-40 km globoko. V štirih dneh so porazile 3 tankovske in 6 pehotnih nemških divizij (skupaj 9). V naslednjih dneh so sovjetske čete očistile od sovražnika vse ozemlje do reke Ingul. Zavzele so mesto Herson in kmalu nato pri Beznegovajki in Snigurovki obkolile več nemških divizij, ki jih zdaj uničujejo. Nemci imajo samo tu že preko 10.000 mrtvih, da izgubijo vojnih sredstev niti ne omenimo.

PRODOR DO BESARABIJE

Najuspešnejša ofenziva generala Konjeva, ki je pri Gajvoronu prodrla do srednjega Buga, toda se ni tam ustavila, temveč so čete takoj prekoračile Bug in brez večjih ovir sedaj prodirajo naprej. Zavzele so večji postojanki - Gulčoin in Vapnjarko, presekala progno Odesa-Lvov in nezadržno prodirajo naprej. Na dolgi črti južno od Mogileva Podolskega so dosegle najster, kjer so že zavzele mesto Jampol. Od tam bodo kmalu preko Besarabije dosegle dolčevijo v Rumuniji; Pri prodoru na Bugu so čete generala Konjeva taško porazile 6 tankovskih, 7 pehotnih in 1 topniško divizijo, skupno 14 divizij.

PADEČ ŽMERINKA

Čete generala Žukova so poleg prodiranja proti Proskurovu obnovile prodiranje proti Vinici in čez gornji Bug. Zavzele so Lipovec in v zadnjih dneh tudi Vinico in Žmerinko, nad vse važno železniško križišče na proggi Lvov-Odesa. Še več! Na 150 km široki črti so prekoračile najster, zavzele Sorovko in nezadržno prodirajo naprej v Besarabijo in proti Karpatom.

NEMŠKA "JUŽNA" ARMADA RAZTRGANA

Najusodnejša posledica velikopoteznih prodorov sovjetskih čet je za Nemce v raztrganju njihove čete. Od Hersona do Tarnopola 800 km se razvijajo ča dolga bojna črta se je v preteklem tednu pretrgala na več mestih. Najusodnejši je bil surek generala Konjeva, ki jo je pretrgal v njenem središču. Sovjetske čete so obvladale na treh mestih glavno progno Lvov-Odesa, po kateri

je bilo največ prometa in ki je bila še idina zgodna zveza med jugom in sredino poljske armade na vzhodni fronti. Ta proga je do danes presekanapri Volčiskem, Žmerinki in Rudnici. Zaradi nadaljnjega prodora so izgubile tudi ostale, enotirne proge se tisto malo vrednosti, kilóker so jo imele. Nemški armadi grozi velika nevarnost. V nekaj dneh so ji sovjetske čete porazile 35 divizij in eni četrti milijona vojakov grozi obkolitev. A rešiti se zmagajo tako rekoč nikamor. med njimi je zavladal smuten strah. Medtem ko so pred očali na bojišču topove, tanke, vozila in razno drugo orožje, mečejo sedaj od sebe na svojem begu nahrbtnike, torbice za naboje in celo puške. Polom poljske vojske v Ukrajini je pred vrati.

KOGA IN KAKO BOMO VOLILI?

Te dni se bodo po vsem osvobojenem ozemlju začele volitve v Krajevne narodno osvobodilne odbore in Okrajno narodno osvobodilne skupščine. Sredi težkih bojev z Nemci in švabobrancji bo slovensko ljudstvo svobodno volilo svoje predstavnike.

To ne bodo volitve starega kova, ko se mogotci vseh vrst ter z vseni nacionalnimi pritiski vplivali na volitve, da so dali glas tistim, ki jih je postavila vladajoča stranka. Danes bo sleherni Slovenec in Slovenka svobodno oddal svoj glas najboljšemu med najboljšimi, tistim, ki so ves čas naše svetlobe stali ob strani svojega naroda ter so bili vsak trenutek pripravjeni žrtvovati vse za zmago slovenske stvari. Ti so tako že do doslej podredili svoje osebne koristi koristim slovenskega ljudstva. Takim smemo zaupati tudi v bodoče ter jim bomo brez skrbi oddali svoj glas.

Volitve bodo tajne. To ne bo več grobo smešenje demokracije, kot je bilo nekdanj v Jugoslaviji, ko je bilo slehernemu volilcu v naprej zapovedano, koga mora voliti in je bila volilna komisija samo uradno postavljena vočnan vladajoče stranke, da je kontrolirala svoje ovčice. Tokrat bo vsak volilec brez vsakega pritiska in vsake bojazni volil po svojem najboljšem prepričanju o vrednosti kandidata. S tem pa bo tudi razpršena švabobranska o "mitraljezik", s katerimi gonijo partizani slovensko ljudstvo na volišča.

Nasprotno, te volitve bodo zopet praznik naših ljudi, kakor so bile one v septembru lanskega leta. Z muziko in petjem, z zastavami in zelenjem bodo prihajali na volišča ter tako odločno manifestirali za novo demokratično Slovenijo v bratski, federativni, demokratični Jugoslaviji.

Zlasti pa se mora pri teh volitvah vsak volilec zavesti, da ni več možnosti, da bi bil prevaran s strani izvoljenega. Proti takemu izrabljanju zaupanja se je danes slovensko ljudstvo zavarovalo. Zavarovalo se je proti špekulantom in protiljudskim tipom, ki bi hoteli iz današnje borbe kovati kapital ali celo spodrezovati novo narodno oblast. Vsak izvoljenec bo za svoje delo odgovoren svojim volilcem. Oni smejo in morajo vsako njegovo dejanje kritizirati na skupnih sestankih. Če pa svoje naloge vrši malomarno, ali pa je sploh ne vrši ali celo nasprotno koristim slovenskega ljudstva, ga smejo vsak čas odpoklicati in izvoliti drugega. Od samih volilcev je odvisno, če bodo te svoje pravice uporabljali proti nevrednim in malomarnim izvoljencem.

To bo obenem jasno napotilo, ki ga bo prejel vsak kandidat za svoje delo, da to posvetil vse svoje sile in sposobnosti res samo v korist ljudstva, ki ga je izvolilo. Istočasno pa je ta pravdemokracija udarec po vseh tistih, ki so hoteli še naprej vleči slovensko ljudstvo za nos in se se danes za tisto svojo "demokracijo" zvezali s Hitlerjem, uničevalcem vsega, kar le diši po demokraciji.

Na dan volitev v Krajevne narodno osvobodilne odbore in Okrajne narodno osvobodilne skupščine je dolžnost vsakega Slovenca in Slovenke, da gre na volišče in odda svoj glas za listo tistih, ki so bili doslej in bodo poslej odločno na strani slovenskega delovnega ljudstva to je listo OF, ker boste s tem manifestirali narodno erotnost in borbena voljo slovenskega naroda.

OD POHORJA DO VARDARJA /LABI MOČ OKUPATORJEV

(tedenski pregled RSJ)

NEMŠKA OFENZIVA NA ŠTAJERSKEM PROPADLA

Konec februarja in v začetku marca se močne nemške sile skušale obkoli in uničiti slovenske enote NOV, ki se bori na Štajerskem, na Pohorju in v Jamnjski dolini. V te operacije so vrgli Nemci 20.000 svojih ljudi in okoli 200 tankov, toda poskus se je ponesrečil. Slovenski borci so v bojih, ki so trajali neprekinjeno 14 dni, kljub sovražni premoči in mrazu ter snega razbili nemško ofenzivo, vzeli iniciativo v roke ter zaključili boje z močno protiofenzivo. V teh bojih so nemški okupatorji izgubili samo mrtvih 1.900 vojakov in oficirjev ter velike količine orožja in vojnih sredstev. Ob tej priliki so se ponovno pokazali borci, komandirji in politični komisarji XIV. divizije. Vrhovni poveljni maršal Tito jim je poslal pohvalo za junaštvo in požrivovalno borbo ob razbitju nemške ofenzive.

BOSANSKA KRAJINA.

Vzporedno z veliko nemško ofenzivo v Sloveniji so se ponesrečili nemški poskusi, da prodre na osvobojeno ozemlje v zahodno Bosno. Te čete so na padle iz Prijedorja proti Kozari in rudniku železne rude Ljubiji. Po sedemdnevnih hudih bojih je bil sovražnik prisiljen, da se umakne proti Bosanskemu Novem, pri čemer je pustil na bojišču 597 trupel svojih vojakov in oficirjev, s seboj pa je odpeljal veliko število ranjenih. V teh bojih je bil razrušen en most in nekaj železniške proge. Istočasno so naše enote uničile 1 oklopni vlak na železniški progi Prijedor-Omarska.

BOJI S ČETNIKI

Na drugih odsekih v Bosni ni prišlo do bistvenih izpremenb. Mihajlovičevi četniki, ki se bore skupno z nemškimi okupatorji, so pretrpeli dva poraza, in to blizu Banjaluke in v vzhodni Bosni. Pri Banjaluki so borci 8. krajiške brigade izvršili napad na četnike iz banjaloške postojanke, ki se pod poveljstvom znanega izdajalca Drenoviča. Ob tej priliki je bilo ubitih 70 in ujetih 35 četnikov. Med boji je bilo sestreljeno 1 nemško letalo, ki je bilo poslano z banjaluškega letališča na pomoč četnikom.

V vzhodni Bosni je bil pri Han Pjesku uničen 1 četniški odred, ki je ropal in vršil zločine v tem kraju ter se boril proti našim enotam skupno z Nemci in ustaši. Težak poraz je utrpela neka SS-enota iz nemške divizije "Princ Eugen", ki so jo napadli naši borci na cesti Bugojno-Bonji Vakuf. V spoju, ki je trajal 12 ur, je bilo pobitih 122 SS-vojakov. Na drugih odsekih fronte se bijejo v glavnem lokalni boji, ki se pogosto zaključujejo s hudimi spoji. Tako so enote naše 12. divizije, ki se bore na desni strani Lina in v okolici Ivanice v Srbiji, imele srčite boje z Nemci in Mihajlovičevimi četniki ter ob tej priliki prizadejale sovražniku velike izgube.

MAKEDONIJA

V Makedoniji so borci 1. makedonske brigade izvršili nekaj uspešnih operacij na železniški progi Veles-Prilep. Druge partizanske enote pa so pri Kumanovu in Krivi Palanki nadalje očistile ozemlje od bolgarskih okupatorjev in Mihajlovičevih četnikov. V zadnjih bojih je bilo ujetih 30 četnikov in so bili zaplenjeni dokumenti, iz katerih je razvidno, da so četniki in Bolgari sklenili pogodbo za skupno sodelovanje v boju proti NOV.

DALMACIJA ;

V Dalmaciji so naše enote očistile od sovražnika področje med Kamešnicco in Aržano, medtem ko so druge enote zavzele severno od Šibenika, Kistanje, Rađeč in Makro polje.

V LIKI, KORDUNU IN BANJI...

V Liki, Kordunu in Banji je prav tako prišlo na nekaterih mestih do hudih spopadov. Tako je pri lavcu nek bataljon Liške brigade napadel sovra-
znikovo kolono in uničil 50 Nemcev. Drug bataljon iste brigade pa je napadel v
okolici nedeljevca v Liki neko drugo kolono. Ob tej priliki je bilo ubitih 50
Nemcev in zažgano 5 tovornih avtomobilov. Je srditih spopadov je prišlo v
okolici Gospiča.

ŽELEZNICE V SLAVONIJI.

V Slavoniji in Sreemu sée glavne operacije vrše vzdolž železniških prog.
Pri operacijah na železniške proge moramo omeniti napad na železniško progo Bje-
lovar-Garešnica, kjer je bil uničen vojaški vlak z Nemci. Drug vlak je bil u-
stavljen na progi Bjelovar-Križevci. Promet je bil ustavljen za 150 ur. Prav ta-
ko so slavonske enote iztirile vlak na glavni progi Beograd-Zagreb. Promet
je bil ustavljen za 18 ur.

POMOČ ZAVEZNIŠKEGA LETALSTVA.

Zavezniško letalstvo in vojna mornarica nudijo še dalje občutno pomoč
našim enotam, ki se bore v Dalmaciji in na otokih. Pri zadnjem napadu na Koću-
lo je zavezniško letalstvo potopilo 3 jadranske in je ena bomba padla tudi na
nemško vojašnico. Ubitih je bilo 6 in ranjenik 12 oficirjev in precejšnje šte-
vilo vojakov. Ob napadu na Zadar in okolico je bilo ubitih 80 oficirjev in vo-
jakov. V Neretljenskem kanalu so zavezniške patrolne ladje potopile eno nem-
ško ladjo. 80 nemških vojakov na jadrnici se je potopilo, medtem ko je 23 voja-
kov ujetih in prepeljanih na angleške vojne ladje. Zavezniško letalstvo je iz-
vršilo uspešen napad na šibeniško luko ter nemške vojašnice in skladišča v
okolici šibenika. Ob tej priliki sta bili potopljeni 2 nemški ladji.

V vodah Jadranskega morja je prišlo do spopadov s patrolnimi čolni.
Pri petrovem polju sta se spopadla 2 naša patrolna čolna z nemško jadrnico.
Ob streljanju, ki je trajalo celo uro, je sovražnik dvignil belo zastavo in se
predal. Ob tej priliki je bilo ujetih 90 vojakov in oficirjev.

V vseh dosedanjih bojih so pokazali dalmatinski mornarji hrabrost in
iznajdljivost v borbi. Boreč se pod težkimi pogoji ob dalmatinski obali, držoč
straže na otokih, ki so v naših rokah, so naši dalmatinski ribiči in mornarji -
ponovno potrdili slavo svojih junaških prednikov.

Dredjednik Roosevelt: čita sklepe
prvega slovenskega parlamenta

Poročnik George Vuchinich, zastopnik ameriških oboroženih sil pri NOV
in POS, nam sporoča, da je poslal sklepe prvega zasedanja Slovenskega Narodne
osvobodilnega Sveta predsedniku Rooseveltu. Po njegovi izjavi bodo ti sklepi
v Ameriki vzbudili silno zanimanje kot delo prvega svobodne
ga parlamenta v zasedenju Evropi, ki so skla-
daje z duhom Atlantske deklaracije.

ŽIVELE ZAVEZNIŠKE VOJSKE, KI SE HRABRO BORILJO PROTI NEMŠKO-FASISTIČNIM
ZATIRALCEM EVROPSKIH

Po slovenski zemlji

Vsi naši bralci zantevajo, da tiskamo čim več dopisov. Dopiski prihajajo od vse povsod, zgovorno pripovedujejo o slovenskem življenju. Če bomo mogli vseh netisniti rakih, kot prihajajo, ker imamo silno omejen prostor. Če boste поблиže pogledali v list, pa ga boste morali našlo v kroniki skrajšanega. Čim več nam boste pisali, tem bolj vas bo list!

KOROŠKA

Sešel sem se z nekim stari prijateljem, ki je zaposlen v tovarni na spoujanem Koroškem. Vprašal sem ga, ali delavci kaj sabotirajo, in sem mu hotel dati nekaj nasvetov za sabotažo.

"Raje ne vrašaj, kako sabotiramo," me je takoj prekinil. "Ti bom pa jaz povedal, kako ta stvar gre. To veš, da nemški-h delavcev ni več, ker so vsi na fronti. Tamo povsod sami Slovenci ali pa delavci tujih narodnosti, s katerimi se prav dobro razumamo. Sabotiramo pa že tako, da bolj ne moremo. Po pravičnici ti povem, da sem pred vojno v 4 urah več storil kakor sedaj večjih ves teden. Delam že, ker bi mi bilo drugače dolgčas. Dobim kako železo, novo pilino in pilim, pilim, dokler ni pila zanič, vzamem drugo pilo in spet pilim. To mine dan. Nič mi ne more očitati, da nisem delal. In iščem, nekaj iščem, da sam ne vem kaj. Ves dan tekam okrog ter vrtam, vrtam in lomim svedre. In mažen, mažen da stroji kaj oviljšajo. Tudi straniše je vedno nenavadno zaposle no, čeprav je hrana na karte. To pa ne delam samo jaz, ampak vsi. No nekaj je še takih volov, da se ne zrajtajo, ampak taki so prekleto redki."

Drugi star znanec mi je pripovedoval, kako je pred mlekarno nalil v me kisline, da se je naslednji dan vse odj-emalka sesirilo. Gospodinja se se tako razbarile, da so žensko, ki je zaposljena v mlekarni ubiti.

Tretji je organiziral železničarje, da so izpraznili kovčeg hitlerjanke, ki je bil namenjen dragemu možu, oficirju v nemški vojski. V kovčegu so bile same dobre reči: klobase, meso, pecivo, konjak, vino. Brečnim železničarjem čelini dober tek...

Četrti je razlil na kolodvoru v Celovcu stopetdesetlitrski sod olja za mazanje orožja, ki je bil namenjen na fronto. Izbil je čep in čez noč je bil sod prazen.

Tudi Korošci, bivši Avstrijci, "zastop'no".

Gasper

PTUJSKA

Strnišče. Konec leta 1941 je bilo na Ptujskem polju ustanovljeno taborišče, ki bo ostalo za vse večne čase v spominu našega naroda. Gestapo je po mariborskih, celjskih in ptujskih ječah strahotno morila. Keraterim jetnikom pa je namenila še hujšo smrt, sestradanja v Dachau ali Mauthausen. Jetnike, ki jih niso imeli namena umoriti, so pošiljali v Strnišče. Tja so prišli taki, ki so poslušali tuje oddaje, ki so na črno klali živino in svinje, taki, ki so sabotirali delo za Hitlerjev vojni stroj, ki niso hoteli v tečaj nemščine ki so brez dovoljenja kuhali žganje in niso oddajali dovoljene količine pri delkov, ali niso hoteli pozdraviti s Heil Hitler! in tudi taki, ki so javno govorili slovenski. V letu 1943 pa je Strnišče večinoma sprejemalo družine partizanov in dezertarjev iz nemške vojske.

V taborišču morajo jetniki trdo delati in stradati, SS-golazen gospodarji nad njimi na svoj znan, brutalni način. Strnišče je še danes polno ljudi, ki so sledili glasu srca. Glačinska Nemčija si je ustvarila na Ptujskem polju spomenik najgnusnejšega zatiranja človeka po človeku, ki ga bomo maščevali.

NOVOLETNI POROČNIALEC

Vzgleđ nam je dala. Zjutraj zjutraj je na vrata potrkala partizan-
 a naročilom, da naj se hitro zberemo vsi vaščani in gmo prekopavati cesto,
 da se ne pripeljejo švabobrancí po njej. V nekaj trenutkih je cesta živela.
 belali smo do tleh popolne. Prekop se ni bil dovolj globok. Jorej še jutri
 ni nas bilo treba ponovno klicati prihodnji dan. Komaj smo dobro zabeli, že
 smo zagledali vletovo mamo s lopato na rami. Začudeno smo jo pogledali: "Ma-
 ma, saj vam ni treba, saj nas je dovolj mladih in zdravih." "Todaj paraj je v
 svojem navdušenju, iz pravega prepričanja in ljubezni do domovine rekla: "Ved-
 da na svojem križu nosim že sedemdeseto leto, vendar se zavonam svoje celžne =
 sti do domovine. Vsi moramo na delo, da čim preje zopet zagospodarimo naš slo-
 venski grunti, da se bo po vseh gričih slišala slovenska pesem. Sani si hoče-
 mo gospodariti, sani si bomo rezali kruh. Za poštene delo pošten kos kruha. In
 če ne bo eden zadosti pa dva!" Zahvalili smo se Uletovi mami, ki nas je tako -
 okreplila. In ona nas je zavrnila: "Saj vam nisem govorila iz sebičnosti. Praveč
 je v meni trpljenja, da bi mogla storiti kaj takega. Samo rada bi vam bila zas-
 slutiti, kakšno gorje nas razjeda od teh švabskih smeti!" V njenih besedah smo
 vsi občutili pravo ljubezen do slovenskega naroda. Pa ženica naj ne bo za vz-
 gled samo nam, ki smo bili priča tega prizora, temveč naj vzbudi vsakega slo-
 venskega bralca!

Gruda iz Pirne.

Preale slovenskega naroda. Vračal sem se z mitinga. Ljudje so se raz-
 hajali, vse je bilo, mlado in stare.

"Nj, lepe so te naše pesmi!" je dejal starejši možak. "Švabobrancí ne
 zmorejo kaj takega", je pripomnil drugi. "Lusevno so tako utogi!" - "O čem naj
 vendar pojo?" je vprašala dekle. O zločinih, o izdajstvih, o lastni sramoti?" -
 "Tako je, tako je", so pritrjevali drugi in nekdo je nadaljeval: "Vprašajte lju-
 di, če znajo katero telogardistično! Prepričali se boste, da ne. Kaj to pomeni,
 kje je temu vzrok? Njihova borba ni narodna borba, njihov pokret ni izšel iz -
 ljudstva. Vse, kar je izšlo iz naroda sravega, si narod prisvoji in v njem os-
 tane. Tako je tudi s temi pesmimi. Če se nebi v njih zrcalila duša ljudstva,
 bi jih pozabilo in zavrnilo, kot je zavrnilo izdajalce."

Trubar.

BELA KRAJINA.

Kupil je emonski vinograd. Zadnje dni je nastalo po beli krakini pre-
 cej razburjenja. Nekaj ljudi je začelo godrnjati, klepetati, navijati in zabava-
 ljati. Naletel sem na takega godrnjača in zaznal, zakaj je od nekaterih zapihal
 tako neugoden veter proti našemu gibanju. Prav ta nergač je bil pred kratkim
 še ves naš. Sedaj pa je kritiziral vse, kar je bilo v zvezi z OF; nazadnje je
 prišel na dan tudi s tistim, kar ga je tiščalo: Sedanja oblast mu je odvzela
 vinograd, ne tistega, ki ga je že imel popraje kot gospodar na svojem posestvu,
 pač pa onega, ki ga je kupil od okupatorja, ko so se pred dvema letoma preselili
 Kočevarji. Rekel je, da ga je plačal pošteho, po vseh sodnih predpisih. In sedaj
 ga je za ta plačani in prepisani vinograd oropala oblast OF! Takoj sem vadel,
 kje tiči zajec!

Res je, oblast OF je odvzela vinograde nekaterim, ki so jih od okupato-
 rja kupili. Odvzela jih je v prvi vrsti tistim, ki so imeli še zadosti svoje ze-
 mlje, in jih dala tistim ki niso imeli ničesar. Pala pa jih je tudi tistim, ki
 so sicer obdelovali tujo zemljo, pa svoje niso imeli.

OF je takoj, ko so Kočevarji zapustili našo slovensko zemljo, javno raz-
 glasila, da smatra kočevsko zemljo za narodno last, ki je nihče ne sme kupiti -
 od okupatorja. Morda bo kdo rekel, da za ta odlok OF ni vedel. Ni res! V prvi
 dobi je bila ustvarjena neka zadruga za oddajo kočevskih zemljišč. Zastopnik
 te zadruga je vsakomur jasno povedal: Ne plačujte ničesar, zemljo vzemite in jo
 izkoristite, toda ne plačajte niti pare! Nekateri lakomneži so se kljub temu -
 pčlastili emonske zemlje in plačali zanjo včasih prav čedne vsote. In danes
 se izgovarjajo: Plačali smo v redu, prepisali smo v redu. Toda zemlja je nar-
 ođna last in dobili jo bodo najpotrebnejši.

Sirbenka Karel

Gradac. Pred nekaj dnevi sem prišel v neko vas. Več kot polovico vasi
 so požgali Italijani, kar pa še hiš stoji, so jih poškodovale italijanske mine
 in topovske granate. Še celo cerkev je poškodovana. Da pa je ta vas bila in -
 je še zavedna, pa vidim takoj. Iščena vaškega zaupnika, mlado tovarišico, ki še

nima volilne pravice, in ji povem, da bi imel rad sestanek. V desetih minutah bili zbrani prebivalci dveh vasi, ki stabilni združeni v eno veljavno področje. V eni izmed celih hiš sem jim razlagal pomen volitev v Narodno osvobodilne odbore, ki so v resnici to, o čemer so stoljetja sanjali naši predniki in za kar smo v naši osvobodilni borbi toliko žrtvovali: oblast v rokah ljudstva. V moji bližini je sedela ženska petdesetih let in godrnjala, da ni pravice, ko je njun mladi gol gluhi sin moral v brigado. Vsi navzoči smo ji pojasnjevali, kako potrebno je, da vsi pomagamo v borbi. Tam v kotu je sedela skromna starajša žena s črno ruto na glavi. Počasi se je dvignila in spregevirila: "Ti, tovarišica, dajš prav, ko nočeš imeti sina samo za sebe. Meni so Italijani vse požgali. Dva sinova sta mi že padla v tej borbi in tudi tretji je v brigadi. Bolj me izguba dveh sinov, toda tudi izguba tretjega bi prebolzla, ker vem, da padajo za domovino. Da tako velike roči, za katere se danes korigi slovenski narod, ni nobena stvar prevelika. Vsi smo ostrleli nad zavednostjo kmečke ženice, ona pa se je obrnila v stran, da bi pokrila solze, ki se ji je prikradla v oko in ji zadržala po vsem licu...

R.P.

NOTRANJSKO OKRŽJE.

Slovenski gestapo v Logatcu in okolici. Po kapitulaciji italijanske vojske so se vodilni bologardisti iz postojank Begunje in Sv. Vid zatekli pod nemško varstvo v Logatec, Rakek in Borovnico, odkoder sedaj skupno z domačimi domobranci terorizirajo civilno prebivalstvo. Ti slovenski gestapovci so strah in trepet vse logaške žoklašice. Njihovi nemški gospodarji jih pošteno izkoriščajo za straženje železnice, ki pa kljub temu večkrat zleti v zrak. Po Logatcu in okolici hodijo ponoči preoblečeni v partizanske obleke po hišah in izživajo prebivalce, da jih potem lahko zapirajo. Toda tudi te finte na budnim švabobranci ne uspevajo. Ljudje se po veliki večini zavedajo, da so Slovenci in daje njihovo mesto v vrstah Osvobodilne Fronte. Še celo lastnim gospodarjem se švabobranci studijo. Tako so nedavno Nemci zaprli 12 švabobrancev, ker so bili preveč samovoljni, in jih izpustili šele čez dva dni. Slovenski švabobranci so se s hitlerjanci vpregli v en voz, ki se pogreza v blato. Skupno z njimi se bodo znašli pred sodiščem, kjer se bodo zagovarjali za vse zločine, ki jih danes počenjajo.

Jože Koščak.

"SLOVENSKI" ŽUPANI NA PRIMORSKEM.

Nihče se ni italijanskega zloma razveselil tako kakor Slovenci na Primorskem. Četrtsotletna italijanska odrokanje narodnih pravic je bilo s tem končano. V veliki veselju jih je motila zavest, da svoboda še ni dokončana, da bo treba še žrtve. Res ni še splahnelo narodno navdušenje, do so še vdrli 3 nemške divizije v deželo, po njej požigale, ropale in pobijale, nato pa odšle dalje v Italijo. Ob glavnih prometnih žilah pa so v nekaterih krajih pustili nekaj majhnih postojank, ker več vojaštva raso imeli. Ko se jim je po prvem viharnem nastopu ponesrečil poskus premirja s partizani, so začeli iskati mirnega sožitja s prebivalstvom. Temu ves čas s pristno nemško vztrajnostjo kažejo na videz prijazen obraz, mu vsiljujejo "slovenske" župane in ponujajo svojo apertvizacijo. To pa jih ne ovira, da bi pod pretvezo boja proti komunizmu istočasno ne vpadali v naše mirne vasi, požigali domove, ropali in uničevali blago, odvajali in morili ljudi ter skrunili cerkve.

Sovražnik, ki je ob prvi zarji svobode preplaval deželo z ognjem in krvijo, hoče v tistih krajih, ki jih ima zasedene, z zvijačo prevzeti poleg vojaštva tudi politično oblast. Most do teh oblasti naj bi bili "slovenski" župani z vabljivim dodatkom apertvizacije. Da so Primorci vgriznili v to jabolko, bi bili postali sami sebi žendarji. Toda ostali so zvesti Osvobodilni Fronti in zavzeli nasproti okupatorju edino pravilno, odklonilno stališče. Težave zaradi pomanjkanja hrane so skušali in skušajo sami rešiti z zamenjavo blaga med posameznimi okrajši. Pobuda zato je izšla iz njih samih in že rodila lepe uspehe. Potrebščini, ki so najnujnejše za življenje, se požrtvovalno odrekajo. "Bric se ne proda, pip, tobaka", so nam pisali iz Brd, ko jim je okupator ponujal cigarete za nekaj glav živine, a so ponudbo odklonili. Narod ve, da bi s takim sodelovanjem in pasčanjem hromil osvobodilni boj in oviral prihod svobode.

Pristaviti pa se hoteli svoj lonček nekateri, ki se redno pojavijo vsakokrat, kadar se jim ponuja oblast od zgoraj. Niso pripravljene kaj žrtvovati v varnem zatišju pa jim ne uteče niti najmanjša pralika za osebno uveljavljanje. Nekateri izmed njih so med osvobodilnimi boji stali previdno ob strani, položna Italije pa so spretno vtihotapili v naše organizacije. Takih sredinskih oportunističnih koristilovcev in stremuhov so se spočetka z uspehom poslužili.

Nemci. Naše oblasti in organizacije so morale ponekod napeti vse sile, ustvariti so morale celo svarilen primer, da so zajezile to nevarnost in sramoto. Nekateri so spregledali le iz strahu, a prepričali se niso. Smešna so njihova opravičevalna pisma, ki so jih potem pisala pokrajinskemu vodstvu Osvobodilne Fronte. Sklicevali so se na svojo čisto preteklost, na svojo narodno zavednost, na svoje navdušenje za OF. Ko so sprejeli županska mesta, da jim je bila na srcu le "korist trpečega ljudstva", ki so mu hoteli pomagati z aprovizacijo, podporami, osebnimi izkaznicami in podobnim. Vsi brez izjeme so podčrtavali, da jih je izbralo prebivalstvo, ki je enodušno na strani OF. Nemci pa so jih na njihovem mestu samo potrdili... Res se Nemci niso merili, koga ljudstvo izbere za župana. To bi se bilo zgodilo šele v nadaljnjem logičnem razvoju. Ponekod se je vabilo celo glasilo: "Ako vam partizani ne pustijo župana, imenujte, zaupnika, ki bo prihajal po aprovizacijo." Prihajal po aprovizacijo a ne za denar, tamveč v zameno za živino, ki jo Nemci potrebujejo za prehrano posadk. Vsaj to, če so jim še po "slovenskih" županih ne posreči prevzeti političnih oblasti! Za tem gramom tiš zajec njihove popustljivosti. Značilen je primer goriškega župana, ki je bil poslan k partizanom svojega zaupnika, da se s njim pogaja. Pomagal je dve tretjini mest v goriškem občinskem svetu. Partizani sami naj imerujejo moža, ki jim zaupajo, poleg tega pa naj pošljejo v Gorico 300 starih borcev kot mestno stražo. Velika preprošočina ali zvižgača? Poskus premirja s partizanom se nemcem ni posrečil, uničiti jih ni bilo mogoče, potrkali so še na tretja vrata, da spodrežejo korenine našemu osvoboditnemu gibanju in se jim odpre dežela. brez uspeha! Goriški župan je pozneje odstopil. Zahrbna namera s "slovenskimi" župani in z aprovizacijo se je zaradi enodušnega odpora primorskega prebivalstva izjalovila tudi v večini onih krajev, ki jih nadzorujejo nemške vojaške oblasti.

Kako je v onih krajih, ki imajo slovenske "župane" in nemško aprovizacijo? Tam bi se morala cediti med in mleko. Pa ni tako. Stalna nemška posadka - gospodarsko izčepava prebivalstvo. "Slovenski" župani so le slepo orodje v rokah nemških vojaških oblasti. Aprovizacija je bila rešna le prve tedne, nato je začela šepati. Slednjič so ljudje prejemali le krpe papirja, blaga pa ni bilo od nikoder. V zameno za to pa jim Nemci s pomočjo domobrancev prirejajo shode, na katere s silo zganjajo ljudi, da jim govore o potrebi boja proti partizanom. Po shodih pograbiijo navzočemoške, jih ob nemi grožnji nastavlje njih strojno naloče na tovorne avtomobile in odpeljejo v Gorico. Nekaterim se je posrečilo pobegniti v gore med naše borce. Ostali pa bodo umirali za nemška koristi. To je visoka cena za slovenske župane in nemško aprovizacijo.

Z nastajajočo pomladjo se bliža kriza v prehrani naše dežele. Nemci bodo bržkone bolj vsiljivo kot kdaj prej nastavljali vabo aprovizacije. Primorsko-ljudstvo je opozorjeno, kakšne je cena za to prijaznost. Pomagalo si bo rajš med seboj, si prihranilo človeške žrtve in si ohranilo čiste roke. Tujeo najse do dobra zaveže, kako nezaslišana je med narodom, ki hoče biti sam gospodar svoje zemlje in svoje prihodnosti.

France Bevč.

NAŠE BRIGADE BIJEJO SOVRAŽNIKA

Slovenske brigade napremagljivo branijo naše osvobojeno ozemlje, okupator pa si skuša zagotoviti vsaj deloma porabne prometne zveze med Nemčijo ter Balkanom in Italijo. Razen posameznih izpadov iz večjih krajev, kot so Koče vje, Novo mesto in deloma Velike Lašče, sovražnik ni nihesar pokrenil proti naši partizanski vojski. Vendar ne smemo podcenjevati teh nemških izpadov, pri katerih zelo številno sodelujejo švabobranci, kajti okupator se borbe zaveda, da je partizanska vojska danes močna, dobro oborožena in polna vojaškega poleta, zato pošilja proti njej jeklene avtomobile, tanke, radi snega belo oblečena napadalce, oborožene s številnimi brzostrelnimi orožjem.

OBKOLJENO NOVO MESTO

Nemci in švabobranci so nekajkrat poskušali prodreti iz obkoljenega Novoga mesta v različnih smereh v sosednje vasi, toda so odnesli krvave glave. Ko so n. pr. 11. marca v treh kolonah hoteli razbiti našo obkoljeno Trško gorro, sta eno kolona napadla dva bataljona IV. brigade in jo pognala v tak divj beg, da so Nemci odmetavali opremo in svoje ranjence vlekli po tleh. Naše edine IV. b. so napadle tudi okupatorske postojanke pri Novem mestu. Edinice V.

GABE so poleg drugih krajev napadle tudi Šmihel (10. marca), kjer so Nemci iz bunkerjev pobegnili v utrjeni samostan in cerkev.

OD GROSUPLJA DO KOČEVJA.

Medtem ko je namen izpadov iz Novega mesta ropanje, naj bi boji ob cesti Grosuplje-Kočevje omogočili gradnjo železnice iz Ljubljane v Kočevje. Toda proga, ki bi morala biti zgrajena že za to zimo - Nemci so rupnikovcem obljubljali, da se bodo gredli s premogom iz kočevskega rudniša - ta proga ne bo še stekla. Vsi sedanji izpadi iz Lašče ali iz Kočevja, če se tudi šteli do tisoč mož, in več ter so jih podpirali tanki in oklopni avtomobili, niso uspeli. Na tem obsevu se bojujeta IX. in X. brigada.

PRIMORSKA, ISTRA, GORENJSKA

Na Primorskem so se dne 29. februarja Nemci z belogardisti vdrli do Cerkna, a so se morali takoj umakniti. Dne 13. marca so naše edinice z minami iz težkih minometov obstreljevale Idrijo, prav ko je izdajalec Rupnik v njej imel svoj miting. Seveda se miting ni vršil. Uspešni so bili boji na Krasu. Napade na prometne žile so vršili naši partizani tudi v Istri in na Gorenjskem.

ŠTAJERSKA

Najpomembnejši pa so bili boji naše IV. divizije na štajerskem od 7. do 25. februarja. Medtem ko je Štajerska, Šlandrova brigada napadla posamezne nemške postojanke po Savinjski dolini in ob cesti iz te doline na Kranjsko, je XIV. divizija ponesla plamenico vojaške ustaje na štajerskem od Sotle do Pohorja. Težke boje je imela divizija okrog Pilštajna in Planine, v Raštanju in v Sevnici, kjer je uničila vse rudniške naprave, na cesti Rimske Toplice - Jurklošter, pri sv. Petru, dalje pri Dramljah, na cesti Frankolovo - Konjice, na paškem Kozjaku pri Vitanju, Šoštanju, Črni. Vsi dnevi so bili izpolnjeni s silovitimi borbami. Partizani XIV. divizije so se junaško borili v najtežjih okoliščinah, kjer je prav ta čas padel debel sneg. Nemci so dobro čutili, kako politično in vojaško pomemben je prihod partizanski brigad na slovensko štajersko, ki je del velikega rajha. Zato so zbrali okoli 20.000 vojske in besno napadali tudi s topništvom in tanki naše borce. Bila je to ona največjih in najbolje pripravljenih nemških ofenziv. Partizanstvo je ob junaških borbah XIV. divizije na štajerskem poraslo. Iz krajev, kjer se je divizija borila, se javljajo velike skupine prostovoljcev za štajerske edinice NOV in POS.

KOROŠKA.

Koroške edinice slovenske vojske so uničile 25. februarja eno postajo na progi Področica - Celovec. Dne 29. februarja pa je minerski vod zapadno-koroškega odreda miniral 100 m iste proge. Iztirjen je bil en vlak: 23 voz polnih vojaštva je zgrmelo v prepad. Vsled kratkega stika so vsi vozovi zgoreli. Tako je končalo okrog 1.000 nemških vojakov in oficirjev, ki so se peljali s tem vlakom.

Ta kratak pregled dogodkov s slovenskih front kaže, da je slovenski partizan na vseh straneh Slovenije v bojih s tujcem, od Sotle do Soče, od Istre do Celovca. Iz njegovega junaštva in krvi že vstaja svobodna, zedinjena Slovenija.

O B J A V A

Z današnjim dnem prične izhajati "Uradni list" SNOS, ki bo kot uradno glasilo priobčeval zakone, odloke, naredbе, pravilnike in splošno obvezne odredbe vseh zakonodajnih in izvršnih organov narodne oblasti.

Uradni list SNOS izdaja predsedstvo SNOS.

Dne 25. marca 1944.

Za Predsedstvo SNOS:

Predsednik:
Josip Vidmar l.r.

Sekretar:
Boris Kidrič l.r.

VSI NA DELO ZA OČIŠČEVANJE NAŠEGA ŽIVLJENJA

Na seji 12. marca je sklenil IOOP ustanoviti poseben organ, Nadzorno komisijo, ki naj ima nalogo, da mu pomaga pri odstranjevanju napak in nerednosti, ki se pojavljajo na terenu. IOOP je že doslej povečal skrb temu vprašanju, toda obilica dela in vedno nove naloge so mu preprečevale, da bi se spuščal v podrobnosti ter se posvetil natančnemu nadzorovanju vseh organov OF in njihov razmerja do ljudstva.

Viharni čas je vzburkal vodovje našega naroda in ga zlil v mogoče velikega osvobodilne borbe. Na večelok nosi s seboj tudi smeti in blato. Tako si moramo razlagati, da najdemo na dela v osvobodilnem gibanju poleg množice poštevnih in idealnih ljudi tudi posameznike, ki so prišli v gibanje iz sebičnih nagotov. Taki s svojim delom spravljajo v nevarnost ugled Osvobodilne Fronte in škodujejo sveti osvobodilni stvari. Tega ali onega je okamila oblast, ki mu je bila poverjena, in namesto, da bi izvrševal ljudsko voljo, vsiljuje ljudstvu svojo. Dosti napak je nastala tudi zaradi neizkušenosti, zaletavosti in nerodnosti. Posledica vsega tega je zagrenjenost in malodušnost, ki se polasča včasih tega ali onega, ki misli, da se temu ne da oponači. Toda osvobodilno gibanje, kakršno ga naše, nosi v sebi silo, ki ga vedno bolj očiščuje. Borimo se proti nasilju in krivici, proti hudobiji in malodušnosti v tem boju se tudi samo očiščujemo.

Ljudstvo, ki je nosilec velike osvobodilne borbe, izloča samo od sebe iz svojih vrst slabe in kvarne pojave.

Napak bi mislil tisti, ki bi pričakoval, da ima le vodstvo osvobodilnega gibanja dolžnost skrbeti za očiščenje ter odpravljanje nerednosti in nerodnosti. Naše gibanje je narodno, ljudsko gibanje. Zato ima tudi ljudstvo samo dolžnost skrbeti, da ogenj osvobodilne borbe sproti uničuje vse škodljive pojave. Ljudska demokracija zahteva vsestranskega sodelovanja posameznika in vsega naroda pri ustvarjanju pogojev za srečo prihodnost.

Vodstvo osvobodilne fronte je v skrbi za zdrav razvoj osvobodilnega gibanja ustanovilo Nadzorno komisijo ter ji naložilo posebno dolžnost, da skrbi za odpravljanje nerednosti in napak na vseh področjih osvobodilnega gibanja. Komisija bo vzela delo resno in skrbno v roke. Neusmiljeno bo preganjala vsako nepošteno pokvarjenost, pomagala pri odpravljanju napak, nastalih iz nevednosti, ter svetovala in poučevala tam, kjer bo našla iskreno prizadevanje. Neizprosna pravdnost bo vodilno geslo njenega dela. Svojo skrb bo razširjala na vsa področja osvobodilnega gibanja, na politične organizacije OF, na organe narodne oblasti, na ustanove OF, na razmerje med vojaškimi oblastmi in civilnim prebivalstvom itd.

Nadzorna komisija je že začela z delom. Pozivamo vse organe OF, naj ji bodo pri njenem prizadevanju vsestransko v pomoč, prav tako naj tudi vse slovensko ljudstvo samo od sebe sodeluje pri odpravljanju nerednosti in napak v osvobodilnem gibanju. Vsakdo, ki opazi kako nerednost bodisi v organizaciji OF ali pri njenih funkcionarjih ali na terenu, ki škoduje sveti osvobodilni stvari, in če ve druge poti za njeno odpravo, naj javi zadevo na naslov: Nadzorna komisija pri Izvršnem odboru OF. Vse take zadeve bo komisija skrbno preiskala in ukreni na vse potrebno za njihovo pravilno ureditev. Prav tako odločno pa bo zavrnila vsakega, ki bi jo skušal izrabiti za zadoščevanje osebne maščevalnosti, ali jo skušal zavajati z neresničnimi podatki.

Vsi složno na delo za očiščenje slovenskega osvobodilnega gibanja, za odpravo nerednosti in napak, za zmago popolne ljudske demokracije.

Tone Rajfar.

AMERIKANSKA REVOLUCIJA IN PARTIZANSTVO

Pred štirimi meseci sem se spustil s padalom v Slovenijo in od tedaj je moje življenje pravljica. Pričakoval sem tako malo in našel sem toliko! Namesto oboroženih oddelkov sem odkril vojsko, ki je podobna naši. V osvoboje = nih vaseh teče življenje mirno in redno. Ljudje so srečni in veseli, ker so moč ni v enotni borbi. Nikdar ne bom pozabil srečnega naključja, ki me je zaneslo k med vas. Ne razumem duha vašega naroda zato samo, ker znam hrvatski, temveč tudi zato, ker je vaše partizanstvo tako zelo podobno naši ameriški borbi za svojo bodo.

Takrat nas je bilo trinajst kolonij in še te niso bile združene. Bili smo si zelo različni med seboj. Država Maine je bila protestantska, Maryland katoliška, v Georgiji so imeli še sužnje, v Pensilvaniji so živeli mali trgovci in obrtniki, toda vsi skupaj smo hoteli svobodo.

Tedaj smo organizirali vojsko na isti način kot vi. Kmetje so odvrgli vile, delavci orodje, duhovniki brevirje. Tudi žene so se pridružile. Sovražni generali so nas imenovali sodrge. Oni so zasedli naša najlepša mesta, mi pa smo morali odriniti visoko v gore, močvirja in vasice.

Osem let smo se borili proti najmočnejši sili na svetu. Kako smo mogli zmagati? Vedeli smo, danimamo na razpolago niti surovin niti tovarnen. Naš odbor in glavni štab sta se odločila za gverilsko vojsko. Ta vrsta vojne je kot odprta rana, ki za okupatorja spreminja vsak dan v dan strahu in neskončnih težav. Vedeli smo, da naši ljudje ljubijo svobodo tako, da se bodo borili do konca.

Vojna se je vlekla. Ljudje so trpehi. Sovražnik nas je cropal vsega, vojakov se je polasčalo malodušje, zapuščili so vojsko: 1779 je naša vojska šte la le še 3000 mož. Ob božiču tega leta je general Washington pregledal čete. Malokateri vojak je imel čevlje ali počteno obleko, hrane je bilo skrajno malo. vpraševal se je koliko časa bodo vzdržali. Iste noči je po snegu udaril čez re ko Delavare in zmagovito napadel sovražnika v bitki, ki je silno dvignila duha naše vojske. To je bila bitka pri Trentonu. Ljudje po mestih so čuli o tej zmagi in znova jim je zrastle pogum. Javili so se novi boreci, prišla je za voj sko nova hrana in obleka.

Svet je poslušal vesti o naši borbi za demokracijo, kot sedaj posluš a vesti o vas. pomoč je prišla iz Francije: La Fayette je prišel z vojsko, Rocham beau z mornarico. Poljska je poslala Pulaskiega in Kosciuszkega. Iz Nemčije je prišel baron von Steuben. Vsi, ki so razumeli našo borbo proti nasilju, so nam pomagali. Leta 1783. se je moral sovražnik udati in prositi za mir. Naši pogo ji so bili neodvisnost in dobili smo jo.

Prav zaradi vsega tega se počutim pri vas kot doma. Vi ste kot naši ljudje. V vaši vojski in vaši borbi gledam naše lastne borbe. Globoko vas zaz ujem. Vi ustvarjate moderno demokracijo, demokracijo, ki se uči na napakah, storje nih v preteklosti.

Kot ameriški oficir sem predstavnik ponosnega naroda, ki danes priz nava partizansko borbo in marsala Tita kot edinega zavezniškega poveljnika v Jugoslaviji. Amerika vam pomaga, kot je nekdanj Francija pomagala nam. Skupno - pomo premagali skupnega sovražnika in si ustvarili novo demokracijo v Hitler jevi "evropski trdnjavi".

Tako, zdaj razumete, kakaj odgovorjam na vprašanje, kako se imam pri vas z eno samo besedo: "Prekrasno";

George Vuchinich,
zastopnik ameriške oborožene
sile pri Glavnem štabu NOV in POS

ŠVABOBRANCI UBIJAJO ANGLEŠKE PILOTE

Konec februarja se je iz poškodovanega ameriškega letala spustila po sadka na naše osvobojeno ozemlje. Takoj so se razšle partizanske patrole, da jo poiščejo. Ko je prvi padalec opazil vojaka s rdečo zvezdo, se je veselo na smejal se približal in partizanu krepko stisnil roko.

Istega dne so se zapletla ameriška in naša letala v bitko med Vrhni ko in Logatcem. V borbi sta bili zadeti 2 ameriški letali, iz katerih so skoči li letalci. Eden teh letalcev je padel pred Štampetovim mostom, kjer stoji -

Švabska in švabobranska straža. Švabobranci so takoj obkolili letalca ter namirili nanj mitraljeze in puške. Švabski bandit pa jih je ustavil.

Nanj sreče je imel letalec, ki je padel v Gorenji vasi pri Logatcu. Švabobranci so tega letalca pobili, mu razkili čeljusti, da so mu pobrali zlato zobne, odsekali prste zaradi prstanov, mu vzeli uro in vse, kar je še imel.

Prav v času, ko so pobili ameriškega pilota v Logatcu in ga oropali, so prišli švabobranci v neke vas novomeškega okrožja in vzklikali: "Živeli naši zavezniki Anglija in Amerika!" Kjer morejo širijo vesti, da so Angleži njih zavezniki.

Angleži in Amerikanci dobro vedo, kdo je njih zaveznik v Jugoslaviji. Zato je Tito zavezniški poveljnik, zato je ministrski predsednik Churchill izjavil: "Članes lahko zagotovim spodnjo zbornico, da bom storil vse, kar je v moji moči, da bom z vsemi silami pomagal maršalu Titu in njegovim junaškim odredom. Zato je ameriški pilot vprašal po Titu ter pljunil švabobrancu v obraz.

Zavezništvo raste iz skupne borbe proti skupnemu sovražniku. Mi, partizani Jugoslavije prelivamo kri za isto stvar kot vojaki Amerike in Anglije, za svobodo. Med nami raste trajna, globoka vez. Ameriški pilot, ki se spusti na našo zemljo je naš brat. Zato mu partizan reši življenje, ga odene v svojo raztrgano suknjo, deli z njim skromni kosček kruha, ga varno spremi nazaj v Italijo.

In švabobranec? Pobije ga, da ga oropa. Še slabši je kot nemška zver. S tem daje največji dokaz, da med švabobranci ter med Anglijo in Ameriko ni in ne more biti zavezništva.

Skupnost v borbi skupnost v trpljenju, to je podlaga zavezništva. Zato prihajajo angleški in ameriški piloti ter poogledi vojni ujetniki na naše osvoje bojeno ozemlje kot v svojo drugo domovino.

BOMBARDIRANJE NAŠIH VASI JE DELO ŠVABOBRANJKIH IZDAJALCEV

Dan za dnem prihajajo nad naše osvobojeno ozemlje nemška letala. Ubijajo civilno prebivalstvo, rušijo hiše.

9 mrtvih v Zalni, 17 v spodnji Slivnici, 7 v Žvirčah, 2 v Zagradcu, razvaline v Plešivici, Zavrtači, Novi vasi, Ribnici, Sodražici, Babnem polju.

Kdo vodi okupatorja na te vasi? Kdo je kriv smrti naših ljudi in porušenih vasi?

Pri področnem vojaškem sodišču Nova mesta se je vršil proces, ki jasno priča, kdo je kriv.

Obtoženke doma iz Žužemberka in okolice, so v mesecu januarju in februarju 1944 hodile brez dovoljenja politične ali vojaške oblasti OF z osvobojenega ozemlja na ozemlje, ki je zasedeno po okupatorju. Obtoženke so dajale podatke o gibanju vojaških patrol ter o bivanju in številu partizanov. Obtoženki Cirila Škrbe in Ebrida panico sta 20. februarja 1944. v Novem mestu izdali doma bratcu Henigmanu Viktorju važne okolnosti o vojaških objektih in ustanovah NOV in POS. Dejansko sta vršili špionažo v korist okupatorja. Podatki, ki sta jih sporočili Henigmanu, so bili izredno važne vojaške narave in sta obsojenki s svojim dejanjem sopovzročili poznejše bombardiranje Žužemberka.

Škrbe Cirila kot najtežja storilka je bila obsojena na smrt. Smrt izdajalca je obramba naroda. Podgane, ki po skrivnih potih lazijo v okupatorjeva gnezda in pošiljajo njegova letala nad naše domove, mora narod iztrebiti, da zaščiti sam sebe, da zavaruje svoja življenja, svoje domove. Okupator je izbira med partizansko in belo hišo in tisti kratkovidnež, ki kliče nesrečo nad partizansko streho, jo bo klical nad vso vas. To dokazuje bombardiranje dolenskih in notranjskih vasi.

Vas mora sama poiskati tiste, ki nosijo nesrečo, in sama tudi obračunati z njimi.

NAROD POTRJUJE SKLEPE PRVEGA SLOVENSKEGA PARLAMENTA

V mesecu, ki je potekel od prvega zasedanja SPOS, so slovenske množice na številnih političnih sestankih in javnih mitingih spoznavale ter odpravale sklepe in odloke, ki jih je napravalo vrhovno slovensko zakonodajno in izvrš

ino tele na svojem, zgodovinsko pomembnem zasedanju. Na predsedstvo SNOS prihajajo od vseh strani poročila ter resolucije, ki naglašajo to narodno odobravanje in izražajo veselje in navdušenje nad razvojem slovenske državnosti v okviru demokratične, federativne Jugoslavije. Poročila prihajajo iz Cerknice, in toške doline in bele krajine (najštevilnejša), iz velikih Lašč in Novega mesta, iz Suhe krajine in z Barja, izpod Snežnika in iz Grosuplja itd. itd. Resolucije s teh sestankov in mitingov poudarjajo veselje nad zasedanjem prvega našega parlamenta, ki ga dosedaj Slovenci še nismo imeli, kajti "odslej se bo naše demokracije razmere obravnavale pri nas doma". Dalje odobravajo vse sklepe SNOS, posebno odlok o volitvah, kajti "poslanci, ki si jih bomo sedaj izbrali, bodo zastopali in delali za narodne koristi". Vsi dopisi so polni vere v zmago in srečno slovensko prihodnost. V tem jih ne more omajati nobeno nasilje. Resolucija z kolega in skrilja v barjanskem rajonu pravi: pobijali so nas, požigali so nam, strli nam niso slovenske zavednosti. Tudi današnji teror švabobranjskih psov po vsem Barju nas ni premaknil niti za ped. Mi korakamo naprej po poti, ki so nam jo pokazali naši predniki, golaski puntarji."

NAŠI NOVI ODLOKI

VZPOSTAVITEV ODSEKOV PRI PREDSEDSTVU SNOS.

Deklaracijo prvega zasedanja SNOS, da bo vzpostavljena v okviru federativne Jugoslavije z NKOJ na čelu slovenska nacionalna vlada, čim bodo dani za dostni pogoji, so sprejele slovenske narodne množice z izredno toplimi čustvi. Pokaz temu je vrsta resolucij, ki jih pošiljajo predsedstvu SNOS Slovenci in Slovenke s svojih shodov, mitingov in političnih sestankov. Ni je skoraj resolucije, ki ne bi pozdravila deklaracije o vzpostavitvi Nacionalnega Komiteta osvoboditve Slovenije, kakor je tudi ni resolucije, ki ne bi naglašala, da so slovenske nacionalne pravice zajamčene zgolj v močni, bratski, demokratični in federativni Jugoslaviji.

Zasnova demokratične in federativne Jugoslavije, graje-ne pod vojaškim in političnim vodstvom maršala Tita, je prešla slovenskim narodnim množicam v meso in kri.

Za deklaracije in sklepe, ki so jih razni forumi sprejemali nekoč, je bilo po navadi značilno, da so ostali zgolj na papirju. Danes je drugače! Predsedstvo SNOS je pričelo takoj izvajati naloge, ki mu jih daje deklaracija o vzpostavitvi Nacionalnega Komiteta osvoboditve Slovenije. Začelo se je pripravljati vse potrebne pogoje - organizacijske in upravne - za dejansko vzpostavitve Nacionalnega Komiteta osvoboditve Slovenije, čim jo bodo dovolile notranje in zunanje okoliščine. Odlok o osnovanju odsekov pri Predsedstvu SNOS je nazor en izraz tega dejstva. Odseki se v glavnem že osnove in so pričeli delovati. Predsedstvo SNOS posveča njihovi organizaciji, njihovu razvoju in poslovanju kar največjo skrb. Ustrezno deklaraciji so odseki že sedaj organizirani tako, da jih bo mogoče pretvoriti v bodoča poverjenstva, ko bo nastopil čas za vzpostavitev slovenske nacionalne vlade v okviru federativne Jugoslavije z NKOJ na čelu.

Odseki in njihovi načelniki odgovarjajo za svoje delo predsedstvu SNOS; Predsedstvo SNOS pa odgovarja za organizacijo in poslovanje odsekov Slovenskega narodno osvobodilnega sveta.

Hkrati povezuje Predsedstvo SNOS v skladu z deklaracijo in enotno graditvijo enotne federativne Jugoslavije svoje odseke že danes z ustreznimi poverjenstvi NKOJ, kolikor to zahtevajo potrebe enotnega državnega vodstva.

poris Kidrič.

KOMISIJA ZA UGOTOVITEV ZLOČINOV

OKUPATORJEV IN NJIHOVIM POMOŽAVCEM

Slovenski Narodno osvobodilni Svet je na svojem prvem zasedanju izdal odlok o ustanovitvi Komisije za ugotovitev zločinov okupatorjev in njihovih pomožavcev. Ta komisija posluje pri Predsedstvu SNOS. Z njeno ustanovitvijo je naš prvi slovenski parlament poudaril zavest odgovornosti, ki jo čuti do vsega slovenskega ljudstva, da mu namreč kot njegov najvišji predstavnik z vso resnostjo nagotovi popravo krivice in povračilo škode, ki jo je povzročil okupator na

čelu naroda in naši zemlji v skoro triletnem fašističnem divjanju.

Kakšne so naloge te komisije? V mesecu oktobru leta 1943 je moskovska konferenca izdala deklaracijo o odgovornosti fašističnih okupatorjev za storitve in zverstva v podjarmljenih državah. Ustvarila je načelo mednarodne kazenske odgovornosti za zločine, ki so jih povzročili hitlerjevci in fašisti v okupiranih zemljah, in določila, da bodo take zločine sodila sodišča tistih narodov, nad katerimi so jih izvršili. Nacionalni Komitet Narodne osvoboditve Jugoslavije je postavil državno komisijo za ugotovitev zločinov okupatorjev in njihovih pomagačev z nalogo, da preišče vse zločine in vsa grozodejstva, ki so jih izvršili nemški, italijanski, madžarski in ostali okupatorji na ozemlju Jugoslavije.

Komisija, ki jo je postavil naš SNOS, ima nalogo, da ugotovi vsa zverstva in vse zločine okupatorjev, izvršene na našem slovenskem ozemlju in nad našim ljudstvom, da ugotovi imena vseh tistih zločincev in domačih pomagačev belogardistov, bihajlovičevcev in lupnikovih švabobrancev in da nadalje ugotovi vso škodo, ki so jo tujci in domači zločinci storili nad življenjem in imovino Slovencev. Naloga te komisije bo, da v zvezi z našo državno jugoslovansko komisijo in v sodelovanju z mednarodno komisijo da našemu slovenskemu ljudstvu zaščeno vse trpljenje v času naše okupacije. Načelo, ki vodi te komisije, je, da to za vsak zločin poiškal slehernega zločinca, pa naj se skrije na konec sveta, ga izročila sodišču tistega naroda, nad katerim je zločin izvršen, in poskrbela nadalje za to, da se povrne škoda, katero so povzročili našemu ljudstvu.

Predsedstvo SNOS je imenovalo v to komisijo predsednika dr. Maksa Šnuderla, pravnika in slovenskega pisatelja, begunca iz štajerske, človeka, ki se je takoj po okupaciji naše domovine pričel baviti s tem vprašanjem. Ostali člani komisije so iz vrst sodnikov in političnih delavcev, ki so se v osvobodilnem gibanju že do sedaj v znatni meri bavili prav s tem vprašanjem in z zbirkanjem podatkov o okupatorskih režimih. Pri tem delusodeluje Znanstveni inštitut in predsedstvo SNOS in razumljivo je, da podpirajo, oziroma bodo morali podpreti delo te komisije vsi naši politični in narodno osvobodilni odbori, naš Glavni štab in po svojih odgovarjajočih odsekih ter vse naše ustanove. Delo te komisije bo ogromno. Vendar, ker je njen pomen tako v našem slovenskem kakor v državni jugoslovanski in mednarodni meri izredno važen, zato bodo morali delo te komisije podpreti vsi zavedni Slovenci. Uspeh njenega dela bo brez dvoma v znatni meri odstranil težke posledice vojne na našem slovenskem ozemlju. Zato naj že ob tej priliki naslovim poziv na vse, da tej komisiji pomagajo tako z izvrševanjem navodil, ki jih bo dajala, kakor tudi s samoiniciativnostjo, ki naj bo v tem, da poročajo tej komisiji vse, kar spada v njeno področje. Čim bolj in v čim širšem obsegu se bomo zavzeli za to delo, tem bolj in hitreje bodo naše rane, ki nam jih zadaja ta vojna, ozdravljene.

Dr. Marijan Brečelj.

O ODLOKU O POSTAVITVI GLAVNEGA JAVNEGA TOŽILCA

Predsedstvo SNOS je v zastopstvu SNOS, ki ima po sklepu zbora odposlancev pravico postavljati vse potrebne organe ljudske oblasti slovenskega naroda, s posebnim odlokom postavilo javno tožilstvo za okrožje slovenije. Odlok določa, da ta postavitev velja, dokler ne bo enotno urejeno javno tožilstvo za novo federativno Jugoslavijo.

Čeprav beseda tožilec neprijetno spominja na državnega pravdnika v stari Avstriji in na državnega tožilca v stari Jugoslaviji, je vendar njegova vloga po nalogah, ki jih določa odlok, bistveno različna. Stara Jugoslavija ni bila demokratična, temveč dejanske oblastniška država. Vloga državnega tožilca je bila omejena na sodelovanje v kazenskem sodstvu v popolno podrejenostjo ministrstvu pravde, kakor jo je ustrezalo centralizmu oblastniškega državnega ustroja. Državno tožilstvo je bilo urejeno tako, da je omogočalo najvišjim izvršnim organom samim kršiti zakonitost in izvajati oblastniško samovoljo. V demokratičnem državnem redu je država za ljudstva, ne nad njim, oblast iz ljudstva in za ljudstvo, prvo osnovno načelo je pravilnost, ki enako velja za vse in za vsakogar. Izključena mora biti vsaka zloraba oblasti, vsaka samovolja izvršnih organov. Zakoni in druga obvezna pravila, ki jih postavljajo zakonodajni organi, zažive v dejanski državni red z vestnim in pravilnim izvajanjem in izpolnjevanjem izvršnih organov, njihovih poslovalcev in slehernega prebivalca sploh. Tako izvajanje in izpolnjevanje zakonitosti šele daje državnemu organizmu njegovo življenjsko vrednost, ki pospešuje družbeno gibanje, obče aktivnost in tekmovalno de-

Na teh osnovah določa Odlok glavnemu javnemu tožilcu novo nalogo obse-
 žnega nadzorstva naj izpolnjevanjem zakonitosti v upravnem in sodnem področju
 ni treba posebne utemeljitve, da v sedanjih prehodnih dobi za dosledni demokratični
 in državni red tako nadzorstvo izredno važno in potrebno. To nalogo more jav-
 no tožilstvo vršiti uspešno le, če ima zadostno samostojnost; zato ustanavlja -
 Odlok neodvisnost državnega tožilstva od drugih organov oblasti in prepušča -
 glavnemu javnemu tožilcu, da sam postavlja O. ročne javnetožilce o. dnosne javne -
 tožilce pri sodišču vključno vojaška sodišča. Z o. sežnostjo neodvisna nadzor -
 stvene naloge se ustanova javnega tožilstva smotrno vključuje v demokratični -
 javni ustroj kot njegov sestavni del, ne kot strahovalec ljudstva, temveč kot va-
 rnik zakonitega demokratičnega reda.

Glavni javni tožilec in njegovi organi imajo na področju dolžnost ob-
 vsakega primeru nepravilnega, zlonamerne ali malomarne postopanja izvršnih -
 organov v celoti ali posameznih poslovalcev sporočiti svoje ugotovitve v obliki
 pritožbe nadrejenemu izvršnemu organu. Če je primer splošnega značaja ali po-
 zna, ga bo pristojni javni tožilec preko glavnega javnega tožilca sporočil s
 pritožbo predsedstvu SNOB. Nadzorstvo javnega tožilstva ne omejuje redne pri-
 tožbene poti prizadetega prebivalca na ozemlju Slovenije, marveč jo kar naji-
 stičneje omogoči. Poleg redne, neposredne pritožbe ima prizadeti pravice obve-
 stiti o nepravilnosti ali nerednosti poslovanja javnega tožilca, ki bo s svoje
 posebno pritožbo povzročil, da se nepravilnost ali nerednost takoj odpravi.

Na področju sodstva naloga javnega tožilstva ni omejena samo na vlogo
 tožitelja v kazenskih zadevah. Pripada mu tudi nadzorstvo nad izvajanjem zakoni-
 tosti v vsem poslovanju sodstva, v kolikor zahteva to skladnost, enotnost in
 smotrnost demokratičnega državnega reda, zlasti varovanje osnovnih načel sodstva.
 To nadzorstvo izvaja javni tožilec z neposrednim sodelovanjem v sod-
 ni.

Ustanova glavnega javnega tožilca naj po svojem namenu in delu s dejan-
 skim izvajanjem zakonitosti prepričuje slovenskega človeka, da je demokratični
 državni red edini ljudski red. Jože RUS.

DENARNI ZAVOD IN DENARNI PROMET

Slovenski narod si gradi svoj dom. S krvjo in žrtvami utrjuje svoje -
 pravice in pred svetom izpričuje svojo državno tvornost. Temelj novega, svobod-
 nega političnega življenja bo pred-vsem zdravo in trdno gospodarstvo. Zato so
 tudi med prvimi odloki, s katerimi so Slovenci pričeli svoje novo državno živ-
 ljenje, ukrepi gospodarskega in v zvezi s tem finančnega značaja.

Odlok o ustanovitvi Denarnega zavoda Slovenije nam kaže težnjo po ure-
 ditvi denarnega prometa, ki predstavlja osnovni problem pri ureditvi našega -
 trga. V prometu so danes na slovenskem ozemlju najrazličnejši novci: lire, mar-
 ke, pengi, bonini obveznice, in to neenakomerno razdeljeni po različnih pokrajinah
 Slovenije. Poča okupacije je prekinila poslovanje bank in hranilnic, onemogočeno
 je vlaganje denarja in najemanje posojil. Poenostaviti promet z denarjem, pra-
 vilno razdeliti denar po vsej Sloveniji ter omogočiti vlaganje prihrankov in -
 najemanje posojil, to bo naloga novega denarnega zavoda. Svoje delo bo moral za-
 vol najno povezati z odgovarjajočim organom Jugoslavije, po drugi strani pa ga
 bo lahko tudi naslonil na že obstoječa zavode, hranilnice in posojilnice, ki po-
 slujejo po zasebni iniciativi.

Da lahko izvede svoje naloge, to se pravi, da poenostavi promet z denar-
 jem, da izvede pravilno razdelitev po vseh pokrajinah Slovenije in da omogoči
 vse druge funkcije, mora denarni zavod najno pristopiti k uvedbi narodnega men-
 jalnega sredstva. Zato je tudi razumljiv Odlok o izdaji plačilnega bona. Za -
 tem plačilnim bonom stoji vse narodno bogastvo. Zato je tudi njegova vrednost
 mnogo večja kot na primer vrednost lire, marke ali penga. Pon je plačilno sred-
 tvo nove države, katere smago zagotavljajo uspehi zavezniškega in našega orož-
 ja. Marka, lira in peng so plačila premaganih okupatorjev. Njihova vrednost bo
 s porazom na bojišču odločno padla. Zato je jasno, da si bo bon s pravilnim ra-
 umevanjem vseh svobodoljubnih Slovencev takoj osvojil denarni trg.

Z obeh navedenih odlokom gradimo osnove našega finančnega gospodar-
 stva. Pri tej gradnji morajo sodelovati vsi pošteni Slovenci, in sicer predvsem
 s pravilnim razumevanjem in z zaupanjem v odkrito prizadevanje nove, svobodne
 narodne uprave.

Zoran Polič.

O PRAVILNIKU

ZA POSLOVANJE OKROŽNIH, OKRAJNIH IN KRAJEVNIH VOLIVNIH KOMISIJ ZA VOLITVE KRAJEVNIH NARODNO OSVOBODILNIH ODBOROV IN ODPOSLANCEV V OKRAJNE NARODNO OSVOBODILNE SKUPŠČINE

Kakor odlok o volitvah v Krajevne narodno osvobodilne odbore in Okrajne narodno osvobodilne skupščine ima tudi Pravilnik za poslovanje Okrožnih, Okrajnih in Krajevnih volivnih komisij namen, zagotoviti popolnoma svobodne in tajne in tajne ter s tem v zvezi demokratične volitve.

Redsdestvo SNOS, ki mu je prvo zasedanje slovenskega parlamenta z Odlokom 19. februarja t. l. naložilo izvedbo volitev v krajevne narodno osvobodilne odbore in Okrajne narodno osvobodilne skupščine, je izvedbo teh volitev v posameznih okrožjih poverilo Okrožnim volivnim komisijam, ki imenujejo Okrajne, to pa Krajevne volivne komisije. Že sama sestava teh volivnih komisij, v katerih bodo pripadniki raznih plasti našega naroda, in to po večini iz več vrst sedanjih odborov OF, naj bo jamstvo za pravilno in ne pristransko izvedbo volitev.

Pravilnik nalaga Okrajnim volivnim komisijam dolžnost, da v najžžjem stiku s prebivalstvom ugotove njegove želje in krajevne potrebe glede priprave in izvedbe posameznih volivnih edinic in števila članov Krajevnih narodno osvobodilnih odborov. Krajevne volivne komisije sprejemati in pravočasno objavljati kandidatske liste in posamezne kandidature, sprejemati reklamacije v volivnim spiskom ter skrbeti za to, da se vse upravičene reklamacije upoštevajo. Pri izvršitvi teh pripravljalnih del morajo krajevne volivne komisije pripraviti volivne listke z imeni vseh kandidatov v Krajevne narodno osvobodilne odbore in v Okrajne narodno osvobodilne skupščine, tako da bo volivec pri volitvah nekontrolirano označiti na njih one kandidate, ki jim zaupa in čude svoj glas. Volivec more pri tem popolnoma svobodno izbrati osebe svojega zanimanja z raznih kandidatnih list in med posameznimi kandidati.

Pri štetju glasov morejo sodelovati poleg članov volivnih komisij in zastopnikov predlagateljev kandidatnih list tudi vsi kandidati, najsi so bili kandidirani na kandidatnih listah ali pa posamič. Tako je dopuščena najširša kontrola volitev in njihovega izida.

Krajevne volivne komisije bodo po končanih volitvah odstopile z zapiske o volitvah z ugotovitvijo izida volitev Okrajnim volivnim komisijam, ki bodo pripravile, kdo je bil izvoljen v posamezne narodno osvobodilne odbore, objavile v prizadetih krajih celoten izid volitev in izstavile izvoljenim članom Krajevnih narodno osvobodilnih odborov poverilnice oziroma potrdila o izvolitvi.

Okrožne volivne komisije pa bodo ugotovile, kdo je izvoljen v Okrajne narodno osvobodilne skupščine, objavile izid volitev v prizadetih okrajih in krajih ter izstavile izvoljenim članom Okrajnih narodno osvobodilnih skupščin ustrezne poverilnice.

S tem da izvajajo in vodijo volitve ne posamezni volilni komisarji, imenovani od centralne oblasti, temveč volivne komisije, sestavljene iz domačinov, da te volivne komisije same rešujejo reklamacije v volivne spiske in ugotavljajo izid volitev ob sodelovanju vseh kandidatov, je naširši način zagotovljeno sodelovanje ljudstva pri volitvah samih. S tem pa je že pri izgradnji osnovnih edinic naše narodne oblasti v krajih in okrajih do potankosti ostvarjeno načelo resnične ljudske demokracije.

Dr. Darko Černej

Izvršni odbor
osvobodilne fronte
slovenskega naroda

Dne 21. marca 1944.

SKLEP

USTANOVITVI NADZORNE KOMISIJE PRI IOOF IN IMENOVANJU NJENIH ČLANOV

I.

Dase se posveti skrb moralni vzgoji pripadnikov OF in da se omogoči vsakomur pritožbo proti nepravilnemu postopanju in nevezglednemu življenju pripadnikov OF; da se nadalje ohrani in zagotovi osvobodilnemu gibanju na Slovenskem razvoj po smernicah, ki jih postavlja Osvobodilna Fronta slovenskega naroda, ter da se končno vzklati delo in nastopanje slehernega pripadnika OF s temi smernicami in načini koristi slovenskega ljudstva: se ustanavlja Nadzorna Komisija pri Izvršnem odboru Osvobodilne Fronte.

II.

Naloga nadzorne komisije pri IOOF je zlasti v tem, da pomaga izvršnemu odboru Osvobodilne Fronte kot političnemu predstavniku slovenskega osvobodilnega gibanja pri pravilnem usmerjanju dela pripadnikov OF, bodisi da ga ti izvršujejo kot politični delavci, bodisi kot organi slovenske narodne oblasti in javne uprave ali kot člani naših gospodarskih, socialnih, znanstvenih, kulturnih in vseh drugih ustanov; nadalje, da sprejema pritožbe in predloge prizadetih glede spornega postopanja oz. poslovanja teh oseb ter da preko ustreznih organizacij in forumov OF posreduje rešitve takih pritožb, končno, da skrbi za pravilen politični razvoj in za vezgledno življenje pripadnikov OF.

III.

Za člane Nadzorne komisije pri IOOF se imenujejo naslednji:

1. Tone Rajfar, član IOOF, kot sekretar,
2. prof. Jože Jeras,
3. France Svetek,
4. Pepca Kardelj,
5. Ada Dekval,
6. Janez Stanovnik,
7. Lado Krivic,
8. France Popit — pa kot člani.

Za Izvršni odbor
Osvobodilne Fronte slovenskega naroda.

Predsednik:

Jesip Vidmar, l.r.

Sekretar.

Boris Kidrič, l.r.

TAJNE IN SVOBODNE VOLITVE SO S ADNAŠE
NARODNE OSVOBODILNE PORBE

Tehnika "N A N O S"

